

Metodika rozhodování Správy KRNAP o vlivu investičních záměrů na Evropsky významnou lokalitu a Ptačí oblast Krkonoše podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb.

(pracovní verze, konečný materiál s funkčními linky na zdroje doplňujících informací bude k dispozici na [www stránkách](http://www.strankach) od 1. 5. 2014)

**Stanislav Březina
Správa Krkonošského národního parku
Vrchlabí**

březen 2012

A. Úvod a východiska

V roce 2004 se Krkonošský národní park a jeho ochranné pásmo začlenily do soustavy Natura 2000 jako Evropsky významná lokalita Krkonoše (EVL) a Ptačí oblast Krkonoše (PO). Z mnoha přírodních hodnot v území se tak zde staly předměty ochrany soustavy Natura 2000. Začlenění neznamenal jen formální akt, ale i řadu změn v přístupu k ochraně zdejší přírody. Všechny tyto změny mají sloužit jedinému cíli – zastavit dramatický pokles pestrosti v druhovém složení živočichů, rostlin i jejich stanovišť, který ve světě, v Evropě i v České republice poslední desetiletí pozorujeme.

Administrativním ztělesněním těchto změn směrem k předkladatelům záměrů v Krkonoších je stanovisko Správy KRNAP, zda u předloženého záměru lze nebo nelze vyloučit významný vliv na EVL a PO (viz § 45i zákona 114/1992 Sb. v platném znění, dále jen naturové hodnocení). Stanovisko vydáváme v samostatné proceduře, nezávisle na stanovisku o vlivu předložených záměrů na ostatní předměty ochrany přírody a krajiny, kterými jsou např. zvláště chráněné rostlinné a živočišné druhy nebo krajinný ráz. V případě, že Správa KRNAP vliv realizace záměru nevyloučí, posune se záměr do rukou osoby autorizované k naturovému hodnocení. Ta v podrobném posudku v rámci hodnocení EIA posoudí míru poškození dotčeného předmětu ochrany a stanoví, zda je vliv záměru na EVL či PO významně negativní či nikoliv.

V následujícím textu chceme veřejnost obeznámit, jakým způsobem na Správě KRNAP naturové hodnocení záměrů probíhá. V obecné části této metodiky ukazujeme faktory, které při naturovému hodnocení hrají roli. Tato část má formu otázek řešených u každého záměru, obsahuje základní informace, které je nutno mít při jejich zodpovězení na zřeteli, a odkazuje na další zdroje informací. Speciální částí metodiky je „Klíč k určování naturových vlivů“. S jeho pomocí je možno testovat z hlediska naturových vlivů jakýkoliv běžnější záměr v Krkonoších a s velkou jistotou tak předjímat stanovisko, které k záměru vydá Správa KRNAP. Poslední částí metodiky je upravená verze „Koncepce limitů celkového úbytku lučních stanovišť v EVL Krkonoše“, která se snaží řešit nejzávažnější problém spojený se soustavou Natura 2000 v Krkonoších, tj. problém postupného „ukrajování“ tradičně obhospodařovaných luk v důsledku jejich záboru stavebními záměry.

Hlavním cílem předloženého textu je přiblížit veřejnosti proces rozhodování Správy KRNAP o běžnějších typech záměrů a ukázat, že vydaná rozhodnutí jsou výsledkem koncepčního a předpověditelného hodnocení. Cílem tohoto textu naopak není podat vyčerpávající přehled hodnocení pro speciální případy, jakými jsou například různé hospodářské zásahy do krkonošských ekosystémů (např. naturové hodnocení způsobu nakládání s kůrovcem napadenými lesními porosty je řešeno metodickým pokynem připojeným k vnitropodnikové směrnici Správy KRNAP č. S-2/2011). Proto je také v Metodice detailně propracována ochrana často ovlivňovaných předmětů ochrany soustavy Natura 2000 v EVL a PO Krkonoše (dále naturová stanoviště a naturové druhy) - zejména tradičně obhospodařovaných krkonošských luk, zvonku českého, vranky obecné, chřástala polního a tetřívka obecného (viz též níže). Ochrana rostlinných a ptačích druhů, které bývají ohroženy běžnými investičními záměry jen zřídka, je pak řešena do menších detailů (týká se např. lesních porostů), nebo vůbec (týká se např. všivce krkonošského vyskytujícího se v 1. zóně KRNAP). Důležité je podotknout, že předložená metodika je postavena na stejných základech jako pokyny pro osoby autorizované k naturovému posuzování v rámci hodnocení EIA v příručce vydané MŽP (2011). To se týká zejména výše uvedené „Koncepce limitů celkového úbytku lučních stanovišť v EVL Krkonoše“, která ve své původní verzi, zahrnuté v příručce, navrhuje postup hodnocení kumulativních vlivů pro autorizované osoby, zatímco v předloženém materiálu upravuje řešení stejného problému při rozhodování, zda lze nebo nelze vyloučit vliv záměrů na EVL Krkonoše.

Ještě předtím, než se dostaneme k obecné části metodiky naturového hodnocení, je důležité zmínit její základní charakteristiky a východiska. To proto, že principy, ze kterých naturové hodnocení vychází, do určité míry upravují „zajeté“ postupy ochrany přírody. Smyslem následujících řádek je ukázat, že základní pilíře předložené metodiky jsou logickým vyústěním principů ochrany přírodních hodnot soustavy Natura 2000.

Prvním, dobře intuitivně pochopitelným východiskem metodiky naturového hodnocení, je ochrana stanovišť jako celých ekosystémů se všemi jejich rostlinami a živočichy. Tato filozofie je patrná již ze samotného názvu směrnice, která soustavu Natura 2000 vyhlášovala - Směrnice Rady č. 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (dále Směrnice). V jejím textu se píše: „... *Pod názvem NATURA 2000 bude vytvořena spojitá evropská ekologická síť oblastí zvláštní ochrany. Tato síť složená z lokalit s přírodními stanovišti uvedenými v příloze I a stanovišti druhů uvedenými v příloze II umožní zachovat příslušné typy přírodních stanovišť a stanovišť druhů v jejich přirozeném areálu rozšíření ve stavu příznivém z hlediska jejich ochrany nebo případně umožní tento stav obnovit...*“.

Jedná se o odklon od tradičních přístupů ochrany přírody, pro které o bytí či nebytí lesa nebo louky často rozhodovala přítomnost zvláště chráněných druhů. Stále více přírodovědců si totiž uvědomuje, že je to právě ztráta nebo degradace stanovišť, která je hlavní příčinou úbytku rostlinných a živočišných druhů tvořících tato stanoviště, případně je příčinou jejich ohrožení nebo úplného vymizení. Důležité je také si uvědomit, že právě stanoviště představují jakési „sběrníky“ druhové diverzity. Chceme-li tedy uchopit a ovlivnit druhovou pestrost krkonošské přírody jako celku, pak nejpraktičtější způsobem je ovlivnit kvalitu a rozlohu stanovišť. To je také důvod, proč se předloženou metodikou táhne princip posuzování vlivů záměrů na jednotlivá stanoviště jako červená nit.

Druhým východiskem metodiky je ochrana stanovišť v jejich maximální možné rozloze a různorodosti a ochrana vybraných druhů rostlin a živočichů v jejich maximálním možném počtu. I zde nemusíme dlouho hledat příslušné pasáže Směrnice: „...*Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť ...*“, „...*Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť a u druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství ...*“, „...*Stav přírodního stanoviště z hlediska ochrany se považuje za příznivý, pokud jeho přirozený areál rozšíření a plochy, které v rámci tohoto areálu pokrývá, jsou stabilní nebo se zvětšují ...*“.

Společně s dalším pilířem ochrany přírody soustavou Natura 2000 – s umístěním ochrany přírodních hodnot do lokalit s jejich hojným výskytem – se jedná o klíčový, ale veřejností často nepochopený princip. Mnoho druhů rostlin je v České republice vzácných proto, že jsou zde na okraji svého areálu a nemají tu optimální podmínky pro svůj růst. Podle nedávného kompendia kolektivu Zuzany Münzbergové (PřF UK Praha) je 85 % rostlinných druhů, kriticky ohrožených v České republice, běžných v některém jiném evropském státě (Münzbergová, ústní sdělení). Podobná bude jistě i situace v případě rostlinných společenstev. Péče o takto lokálně ohrožené přírodní hodnoty nám přitom může brát síly a finance pro péči o přírodní hodnoty, které jsou zase běžné u nás a výjimečné jinde. Vezmeme-li za příklad tradičně obhospodařované louky, zjistíme, že jinde v Evropě nejsou zdaleka tak běžné, jak by napovídal jejich hojný výskyt v Krkonoších. Právě naopak, jejich rozloha se od roku 1850 snížila o 90 % a z toho jen v letech 1990–2003 o 12,8 % (FAO 2006) a například v Anglii se vyskytují už téměř výhradně v málo životaschopných ostrůvcích menších než dva hektary (Brodin 2001). Je tedy jen logické, že právě v Krkonoších, které jsou z evropského pohledu na louky bohaté, se zaměřujeme na jejich ochranu více než kde jinde.

Podstatným důvodem pro velkoplošnou ochranu stanovišť je mnohokrát prokázaný pozitivní vztah mezi rozlehlostí a druhovou bohatostí stanovišť. Přímo v Krkonoších bylo

například zjištěno, že počet rostlinných druhů v lučném porostu stoupá se zvětšující se rozlohou luční enklávy (Hrňáková 2002) - velká plocha stanoviště umožňuje velkou rozmanitost stanovištních podmínek a ta zase podmiňuje velkou pestrost rostlin a živočichů. Vnitřní variabilita v druhovém složení, daná nejrůznějšími biotickými i abiotickými faktory (způsob obhospodařování, expozice a sklon svahu, dostupnost živin, vlhkost atd.) přitom patří podle výkladu směrnice (P. Roth, ústní sdělení) k jednomu z nejdůležitějších atributů stavu stanovišť. Vezmeme-li opět za příklad luční porosty, pak zjistíme, že jejich vnitřní variabilita je v Krkonoších vsutku enormní. Ještě v 80. letech minulého století existovalo 61 subasociací lučních porostů (Krahulec et al. 1996), přizpůsobených svou skladbou místním půdním a hydrologickým podmínkám, přísunu živin, nadmořské výšce a samozřejmě způsobu obhospodařování. A tato různorodost podmiňuje i druhovou pestrost krkonošských stanovišť. Všechna opatření, která přispívají k zachování velkoplošného a variabilního výskytu stanovišť v EVL Krkonoše, jsou tedy žádoucí a v souladu se Směrnicí.

Takováto opatření jsou v rámci předložené metodiky nutná především pro přírodní hodnoty nacházející se ve 3. zóně KRNAP a v jeho ochranném pásmu. To se týká zejména tradičně obhospodařovaných krkonošských luk, zvonku českého, vranky obecné a chřástala polního. Všechny tyto přírodní hodnoty jsou z evropského hlediska ohrožené a jsou předměty ochrany soustavy Natura 2000 v EVL a PO Krkonoše. Z toho důvodu jsou v Krkonoších chráněny v maximální možné rozloze a počtu. Všechny tyto předměty ochrany však zároveň mají v Krkonoších těžiště svého výskytu na území 3. zóny a ochranného pásma národního parku. Nejlépe je to opět vidět na tradičně obhospodařovaných loukách, kterých se ve 3. zóně NP a jeho ochranném pásmu nachází více než 95 %. A právě zde dochází k postupnému „ukrajování“ lučních biotopů z důvodu intenzivní zástavby. Každá jednotlivá stavba samozřejmě žádnou velkou ztrátu lučního stanoviště neznamena. Sečteme-li však zábory všech záměrů, které se zde realizovaly jen za posledních několik let, dostáváme se celkem ke 44 hektarům ztracených lučních porostů, což se samozřejmě míjí s účelem vyhlášení soustavy Natura 2000 podle výše uvedené Směrnice.

Z výše uvedených důvodů se speciální část metodiky naturového hodnocení zabývá záměry ve 3. zóně KRNAP a jeho ochranného pásma, a proto je klíčovou částí předložené metodiky upravená verze „Koncepce limitů celkového úbytku lučních stanovišť v EVL Krkonoše“ (dále jen Koncepce), regulující zábor krkonošských luk. Stručně řečeno se jedná o stanovení maximální plochy lučních stanovišť, která může být na území každé obce zastavěna všemi novými investičními projekty dohromady bez významně negativních dopadů na dotčený předmět ochrany. Správa KRNAP v současnosti vliv jednotlivých maloplošných lučních záborů na EVL Krkonoše většinou vylučuje, zároveň však úbytky lučních porostů v důsledku stavebních záborů eviduje. Jakmile však dojde k překročení stanovené maximální plochy úbytků, vyjádření ke každému následnému záměru bude znít, že významný vliv realizace projektu na dotčené předměty ochrany EVL nelze vyloučit. Detaily Koncepce jsou popsány v části IX. obecné části metodiky naturového posouzení. Logiku hodnocení kumulativních vlivů uplatňujeme i u záměrů ovlivňujících ostatní naturová stanoviště, populaci zvonku českého nebo vybrané „naturové“ živočišné druhy. Vždy platí, že čím více projektů v administrativním území obce zasáhlo dotčený druh nebo stanoviště, tím blíže jsme k situaci, že u následujícího záměru nebude možné vyloučit významný negativní vliv na EVL nebo PO z důvodu kumulace vlivu s předchozími záměry.

Stanovením kumulativních vlivů se dostáváme k poslednímu, třetímu východisku naturového hodnocení, kterým je průhlednost našeho počínání. V samotných základech soustavy Natura 2000 je totiž používání jasně definovaných pojmů a přesných čísel. Pro každé území soustavy Natura 2000 jsou jednoznačně vymezena chráněná stanoviště a druhy, údaje o jejich celkové ploše v území, mapa jejich rozšíření se zhodnocením kvality konkrétních porostů. Kvalita i rozloha stanovišť a populací chráněných druhů rostlin a

živočichů je ve všech územích soustavy Natura 2000 opakovaně zjišťována. Účel je jasný. Umožnit systematickou kontrolu úspěšnosti našeho úsilí při ochraně zmiňovaných přírodních hodnot a zajistit, aby se plocha a kvalita chráněných stanovišť a velikost populací chráněných druhů skutečně nezmenšovala. A proto je také na používání jednoznačných pojmů založená předkládaná metodika naturového posouzení. Píšeme-li zde například o druhově bohatých smilkových loukách, je to jednoznačně definované stanoviště, jehož vzezření, rozmístění i stav z hlediska ochrany může každý bez problémů zjistit. A snažíme-li se o stanovení maximální zastavitelné plochy těchto luk, pak opět vycházíme z jednoznačných a veřejně dostupných informací o jejich celkové rozloze v Krkonoších. Zábory lučních stanovišť Správa KRNAP eviduje od doby začlenění Krkonoš do soustavy Natura 2000 a tato evidence je dostupná. Na webu Správy KRNAP jsou uvedeny údaje o ploše, která v administrativních územích jednotlivých obcí ještě „zbývá k zastavění“. Všechny údaje slouží k tomu, aby nám postupně a po malých kouscích „okrajované“ přírodní hodnoty nakonec „neproklouzly mezi prsty“ jako životaschopný celek.

Výše uvedené pilíře dávají větší prostor pestré přírodě zejména ve 3. zóně KRNAP a jeho ochranném pásmu. To však neznamená, že k rozvoji krkonošských obcí zde nezůstává dostatečný prostor. Za prvé, přírodní stanoviště soustavy Natura 2000 zabírají jen něco přes polovinu plochy 3. zóny KRNAP a jeho ochranného pásma. Spočítáme-li však pouze plochu naturových lučních stanovišť, kde je konflikt mezi zájmy investorů a ochrany přírody nejpatrnější, jedná se o 13 % rozlohy 3. zóny KRNAP a jeho ochranného pásma. A ani v těchto 13 % rozlohy nezamezujeme veškeré zástavbě, ale jen zde zástavbu regulujeme stanovením maximální zastavitelné plochy, jak je napsáno výše. Pro louky nejnižší kvality je limitem zástavby až 9 % procent jejich celkové rozlohy. Tím řádově překračujeme striktně 1% - ní limity stanovené například v Německu. Za druhé, v centrech větších krkonošských obcí jsme vymezili „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“, ve kterých může k rozvoji obcí docházet s minimálními střety se zájmy Správy KRNAP. Předkladatelé všech běžných projektů typu rodinných domů či penzionů mohou proto v těchto oblastech počítat s rychlým a bezproblémovým vyřízením svých žádostí, včetně naturového hodnocení záměrů. A za třetí, plánujeme „minimalistickou“ variantu naturového hodnocení pro záměry schválené v územním plánu obce s ukončeným naturovým posouzením v rámci procesu SEA. Již nyní se počet obcí s takovým územním plánem blíží polovině z celkového počtu krkonošských obcí a do několika let to bude velká většina z nich. Naturové hodnocení samostatných záměrů pak bude u většiny běžných záměrů probíhat již bez problémů. Snad jsou tyto řádky přesvědčivým důkazem, že zájmy obyvatel a návštěvníků Krkonoš lze sladit se zájmy ochrany přírody pod značkou Natura 2000.

B. Obecná část

Symbole použité v následujícím textu srozumitelně naznačují, zda se posuzovaný záměr v příslušné otázce blíží spíše k závěru „**lze vyloučit** významný vliv na dotčený předmět ochrany“ (☺) nebo naopak „**nelze vyloučit** významný vliv na dotčený předmět ochrany“ (☹).

Otázka na úvod:

- I. **Nachází se váš záměr vně center větších krkonošských obcí nebo vně území obcí, jejichž územní plán je schválený naturovým posouzením?**

Ne ☺ Ano ☹

Centra větších krkonošských obcí v ochranném pásmu KRNAP vymezila Správa KRNAP jako „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“ (viz Plán péče o KRNAP a jeho ochranné pásmo 2010-2020, část B, kap. 3.2.2 a mapy 6A-6R). Pokud se váš záměr nachází z celé své části uvnitř takové oblasti a nejedná se o liniovou či vodohospodářskou stavbu, nemusíte mít z naturového hodnocení strach. Výsledné vyjádření bude znít s velkou pravděpodobností „**významný vliv lze vyloučit**“. Vliv ztráty přírodních hodnot spojených s Naturou 2000 v těchto územích byl totiž již dříve vyhodnocen jako nevýznamný v samostatném hodnocení. Výjimkou z bezproblémového hodnocení by ale mohl být případ, kdy záměr ovlivní stav nově nalezeného naturového stanoviště či druhu.

Zjednodušené naturové hodnocení můžete také čekat, pokud se váš stavební záměr nachází v územním plánu, který prošel procedurou naturového posouzení v rámci SEA hodnocení. Předpokládáme totiž, že v budoucnosti bude naturové posuzování ve velké míře koncentrováno právě na územní plány. Při vyjadřování ke stavebním záměrům, které budou v rámci územního plánu obce schváleny, nás budou zajímat již jen takové vlivy, které nebyly hodnoceny v rámci územního plánu. Jedná se například o vliv navýšené ubytovací kapacity obytných domů na okolní „naturové“ předměty ochrany.

Jak to zjistit?

- Důkladnější popis opatření viz Plán péče o KRNAP a jeho ochranné pásmo (2010-2020), část B, kap. 3.2.2 a mapové přílohy 6A-6R (na [internetových stránkách Správy KRNAP – www.krnapp.cz](http://www.krnapp.cz)).
- Stačí otevřít [Mapový server na internetových stránkách Správy KRNAP](#) a v kolonce „Ochrana přírody“ zaškrtnout „Území obce se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“.
- V současnosti prošla (nebo je v procesu) naturovým posouzením již téměř polovina územních plánů. Jejich průběžně doplňovaný seznam najdete rovněž na [internetových stránkách Správy KRNAP](#).

Otázky k dotčenému stanovišti

II. Nachází se váš záměr na přírodním stanovišti chráněném soustavou Natura 2000?

Ne ☺ Ano ☹

Soustavu Natura 2000 lze chápat i jako soustavu území, ve kterých se chrání především takové přírodní hodnoty, které jsou zde v příznivé rozloze a kvalitě. Velkou změnou oproti naší tradiční druhově zaměřené ochraně přírody je zacílení na přírodní stanoviště se všemi jejich živočišnými a rostlinnými obyvateli. V roce 2000-2004 proběhlo v Krkonoších mapování stanovišť Natura 2000. Na základě výsledků tohoto mapování a dalších kritérií stanovených dle Směrnice bylo vybráno 21 naturových stanovišť, která se stala předměty ochrany v EVL Krkonoše. Předkladatel jakéhokoli záměru zasahujícího do kteréhokoli z takových stanovišť by měl počítat s tím, že hodnocení jeho vlivu na soustavu Natura 2000 nebude pouze formalitou.

Z praktického hlediska je důležité zmínit, že se předmětem ochrany staly všechny tradičně obhospodařované louky na území KRNAP a jeho ochranného pásma a také velká část lesních porostů v nadmořských výškách přesahujících 1000 m n. m.

Jak to zjistit?

- Více o soustavě Natura 2000, cílech a předmětech její ochrany a změnách v ochraně přírody na území KRNAP a jeho ochranného pásma naleznete [zde](#), nebo na [internetových stránkách Agentury ochrany přírody a krajiny ČR \(AOPK ČR\)](#).
- Seznam 21 naturových stanovišť chráněných soustavou Natura 2000 v Krkonoších naleznete [zde](#).
- Mapu lokálního rozmístění všech naturových stanovišť v okolí záměru bezplatně získáte na AOPK (www.nature.cz, veronika.ouskova@nature.cz).
- Charakteristiky jednotlivých naturových stanovišť si můžete přečíst v [Katalogu biotopů ČR \(Chytrý a kol. 2010\)](#) nebo na [internetových stránkách AOPK ČR](#). O soustavě Natura 2000 v Krkonoších se dočtete v brožuře [Natura 2000 v Krkonoších](#), v sérii článků [časopisu Krkonoše-Jizerské hory \(ročník 2005\)](#), který je k dispozici např. ve vrchlabské knihovně nebo na internetových stránkách KRNAP, nebo v [článku o krkonošských loukách](#).
- Tradičně obhospodařovanou louku můžete rozeznat i přímo v terénu - jsou to všechny krkonošské louky, které nejsou intenzivně dosévány či hnojeny a kde v důsledku těchto činností nepřevládají pampelišky či širokolisté trávy.

III. Je dotčeno obzvláště cenné stanoviště (tzv. prioritní)?

Ne 😊 Ano ☹️

Prioritní stanoviště tvoří zvláštní kategorii. Mají z evropského pohledu mimořádnou přírodovědnou hodnotu. Jejich rozšíření je totiž z podstatné části omezeno pouze na území Evropské unie a frekvence jejich výskytu je nízká. Šest prioritních stanovišť se nalézá i v EVL Krkonoše.

Mezi prioritní stanoviště v Krkonoších patří i „druhově bohaté smilkové trávníky“. Hovoříme-li o loukách, nesmíme zapomenout, že i běžná luční vegetace mění v extrémních podmínkách své druhové složení a tvoří unikátní druhové kombinace, v Krkonoších plošně omezené i jen na několik hektarů. To je případ „horských luk s knotovkou červenou“ nebo „druhově bohatých subalpínských smilkových trávníků.“

Jak to zjistit?

- Druhově bohaté smilkové porosty se dají dobře rozeznat v terénu – jak již sám název značí, jedná se o trávníky s hojným zastoupením smilky tuhé a dalších doprovodných druhů: mochny nátržníku, ostřice kulkonosné, zvonku českého, mochny zlaté a dalších. Těžiště rozšíření těchto porostů je v širším okolí Pece pod Sněžkou, Velké Úpy a Malé Úpy. Vhodným průvodcem po krkonošské květeně pro začátečníky může být brožura [Po čem šlape vaše kráva](#) (info: asvobodova@krap.cz), pro pokročilejší pak [Atlas krkonošských rostlin \(Dvořák & Štursa 2009\)](#), který je dosud k dostání ve všech větších knihkupectvích.
- Rozšíření unikátních lučních kombinací v Krkonoších je nedokonale známo, ale nacházejí se většinou v 1. a 2. zóně KRNAP. Proto s nimi velice pravděpodobně nepřijdete do styku.
- Nejjistější je ale vzít si opět na pomoc výstupy naturového mapování a [seznam 21 naturových stanovišť chráněných soustavou Natura 2000 v Krkonoších](#). Prioritně chráněná stanoviště jsou označena hvězdičkou.

IV. Jaká je současná kvalita dotčeného stanoviště?

Špatná 😊 Dobrá ☹️

Dalším logickým krokem naturového hodnocení je posouzení přírodovědné kvality stanoviště. Kvalita stanoviště totiž často souvisí s jeho druhovou pestrostí a s přítomností vzácných druhů. Záměr ovlivňující kvalitnější stanoviště tak zasáhne do života většího počtu druhů rostlin a živočichů či do života druhů vzácných. A nejen to, ztráta kvalitního stanoviště může mít neblahý vliv i na své okolí. Taková stavba domu v hezké druhově bohaté louce například znamená též ztrátu zdroje rostlin a živočichů pro dosycování druhově chudších porostů v okolí.

Pro správné hodnocení kvality stanoviště je tedy třeba znát druhovou skladbu a bohatost vegetace, povšimnout si známek degradace porostu, přítomnosti expanzních či invazivních rostlinných druhů a způsobu obhospodařování. Kvalita lučních porostů se zvyšuje

s jejich druhovou bohatostí, se zastoupením rostlinných druhů typických pro dané stanoviště a s přítomností druhů vzácných, ohrožených nebo jinak významných. Typicky je kvalita těchto porostů vyšší u pravidelně kosených či spásaných (nikoliv však mulčovaných) luk. Velmi však závisí na intenzitě obhospodařování.

Kvalita stanoviště byla hodnocena při mapování v roce 2000-2002 kombinací hodnot reprezentativnosti a zachovalosti. První vypovídá o míře podobnosti vegetace hodnoceného stanoviště se stanovištěm s ideálním druhovým složením podle Katalogu biotopů ČR (Chytrý a kol. 2010). Druhá pak ukazuje míru degradace stanoviště.

Při hodnocení záměrů, které znamenají dočasné a vratné narušení lučního stanoviště (například pokládání energetických přípojek), je důležitá i citlivost k narušení a pravděpodobnost návratu po narušení do výchozího stavu. Obecně lze říci, že nejhůře se po narušení do výchozího stavu vracejí málo produktivní louky s nízkou vegetací a druhově nejbohatší citlivě obhospodařované porosty.

Jak to zjistit?

- Kvalitní luční porosty mají často velké zastoupení nízkých barevně kvetoucích rostlin na úkor travin ([foto](#)), najdete zde málo širokolistých a vysokých trav a více trav úzkolistých ([foto](#)) a dále malé zastoupení mohutných invazivních či expanzivních rostlin ([foto](#), [časopis Krkonoše-Jizerské hory \(ročník 2010\)](#)). Jednotlivé druhy bývají v kvalitních porostech promíchány v jemnozrné mozaice, netvoří tedy velká barevná „kola“ obsazená jedním rostlinným druhem ([foto](#)). Kvalitní porosty bývají pravidelně, dlouhodobě a citlivě obhospodařovány (viz informace [zde](#)). Fundované zhodnocení kvality lučních stanovišť přímo v terénu však předpokládá nejen znalost rostlin, ale i zákonitostí, podle kterých se sdružují do společenstev.
- Chcete-li vědět, jakou kvalitu mělo konkrétní stanoviště v době přípravy soustavy Natura 2000, obraťte se na Agenturu ochrany přírody a krajiny České republiky (AOPK ČR). Kompetentní pracovníci vám poskytnou všechny dostupné informace. K žádosti o poskytnutí výsledků mapování naturových stanovišť v okolí Vašeho záměru přiložte i žádost o informace k jejich reprezentativnosti a zachovalosti. Hodnoty reprezentativnosti se pohybují mezi stupni A (nejpříznivější stav) až D (nejméně příznivý stav). Pro zachovalost stanoviště platí stejný princip - A (nejpříznivější stav) až C (nejméně příznivý stav). Stanoviště s kombinací hodnot reprezentativnosti/zachovalosti A/A značí nejkvalitnější, naopak D/C nejméně kvalitní porosty.
- Pro účely hodnocení záměrů na Správě KRNAP zjednodušíme dělení naturových stanovišť do dvou kategorií podle kvality - na porosty s výbornou kvalitou, které mají kombinaci reprezentativnosti a zachovalosti (A/A, A/B, B/A, B/B a C/A), a na ostatní porosty s kvalitou nižší.

V. Jedná se zároveň o lokalitu nebo potenciální stanoviště některého z níže uvedených druhů?

Ne 😊 Ano ☹️

Níže v textu se dozvíte více o rostlinných a živočišných druzích, které jsou v Krkonoších chráněny soustavou Natura 2000. Zde chceme jen zdůraznit, že výskyt jakéhokoliv z těchto druhů na stanovišti soustavy Natura 2000 považujeme za další nezávislý indikátor přírodovědné hodnoty dotčeného stanoviště. Je to pro nás znamení, že hodnocené stanoviště je cenné hned dvakrát. Jako společenství rostlin významné z evropského pohledu a zároveň jako útočiště významného druhu živočicha či rostliny.

Jak to zjistit?

Zdroje informací o výskytu dotčených druhů jsou uvedeny [níže](#).

Otázky k rostlinným a živočišným druhům

VI. Je záměr lokalizován v místě výskytu některého z níže uvedených druhů?

Ne 😊 Ano ☹️

Z celkového seznamu ohrožených evropských druhů byly pro ochranu v Krkonoších vybrány čtyři rostlinné a osm živočišných druhů. Živočichové jsou ve většině evropského prostoru vzácní, ale jejich stavy jsou v Krkonoších stále ještě relativně příznivé (vranka obecná, chřástal polní, tetřev obecný, lejsek malý, čáp černý, slavík modráček tundrový, sýc rousný a datel černý). Vybrané rostliny mají naopak v Krkonoších celou nebo podstatnou část svého areálu rozšíření (zvonek český, svízel sudetský, hořeček český a všivec krkonošský).

Rozšíření všech výše uvedených druhů v Krkonoších, s výjimkou datla černého, je mapováno odbornými zaměstnanci Správy KRNAP a AOPK ČR. Zde je však třeba důrazně upozornit, že prezentované mapky nelze používat jako jediný zdroj informací o výskytu rostlin a živočichů, ale spíše jako obrazové vyjádření pravděpodobnosti výskytu daného organismu na místě Vašeho záměru. Prostorové zrno mapek je totiž zpravidla méně podrobné, než je vyžadováno při hodnocení konkrétních záměrů. Navíc, výskyt kterékoli rostliny nebo živočicha není jednou provždy daný, ale může se měnit. V případě nejistoty o výskytu výše uvedených druhů na lokalitě hodnoceného záměru proto provádíme aktuální terénní šetření.

Důležité je uvědomit si, že místo výskytu není jen bod ukazující fyzickou přítomnost dotčeného jedince, ale je to i přítomnost stanoviště vhodného pro tento druh (např. v případě pohyblivých živočichů nejsou některé lokality obsazovány každým rokem, ale v různých letech se mohou měnit). Dále je to i blízké okolí umožňující získávání potravy, zdárné přežití a množení dotčeného druhu. Jakýkoliv investiční záměr zde tak musíme považovat za zásah do místa výskytu. Intuitivně to chápeme u ptačích druhů, i když i u nich nás může obývaná plocha překvapit. Například samec chřástala polního může hájit teritorium o průměrné rozloze 5 (ale také až 13) hektarů. Zájmové území čápa černého je ještě větší. Podobná situace nastává i u rostlin. Za místo výskytu zvonku českého na lučních enklávách tak nepovažujeme jen jednotlivé rostliny, ale i prostor mezi nimi. Dlouhodobé udržení rostlin na lokalitě nezávisí

totiž jen na přežití jednotlivých trsů, ale i na možnosti obnovy populace díky semenům. A ta padají, klíčí a vzcházejí i na neobsazených místech v okolí jejich rodičů.

U vranky obecné zacházíme ještě dále. Díky její schopnosti migrace považujeme jakýkoliv úsek po proudu toku od místa vymapovaného výskytu za obsazený. Rozlišujeme však samozřejmě místa, kde vranka obecná nežije kvůli nepříznivým hydrogeomorfologickým charakteristikám toku, od míst, kde by žít mohla, ale z nějakého důvodu tomu tak není. Například jednorázové nepříznivé události v životě vraneček, jako chemické znečištění toku nebo velké povodně, mohou způsobit lokální vyhubení vranky v určitých partiích toků, přestože jinak zde má příznivé podmínky pro život. Migrační bariéry potom nedovolí jiným jedincům stejného druhu místo znovu obsadit. Ochrana míst potenciálně vhodných k obsazení vrankou obecnou je proto podstatnou součástí péče o tento druh v Krkonoších.

Jak to zjistit?

- Mapky rozšíření většiny výše uvedených živočichů a rostlin jsou na vyžádání a bezplatně k dispozici u příslušných odborníků na Správě KRNAP (data o živočiších: jflousek@krap.cz, o rostlinách: sbrezina@krap.cz, vhorakova@krap.cz).
- Data o aktuálním výskytu většiny výše uvedených rostlinných i živočišných druhů můžete bezplatně získat v rámci konzultačního stanoviska od Správy KRNAP (kontakty viz výše), nebo můžete angažovat nezávislé odborníky (např. na adrese http://mzp.cz/cz/seznam_authorized_persons naleznete seznam osob autorizovaných k provádění naturových hodnocení záměrů i s kontakty).
- Další informace o výše uvedených druzích a jejich vyobrazení naleznete na [jiném místě](#) našich internetových stránek, v brožuře [Natura 2000 v Krkonoších](#), na internetových stránkách AOPK (<http://biomonitoring.cz>), v již zmiňovaném [Atlasu krkonošských rostlin \(Dvořák & Štursa 2010\)](#) nebo v [Atlasu hnízdního rozšíření ptáků Krkonoš \(Flousek & Gramsz 1999\)](#).

VII. Jak je výskyt druhu na lokalitě důležitý pro rozšíření a vitalitu druhu v krajinném měřítku?

Nepatrně ☺

Podstatně ☹

Ne všechny výskyty „naturových“ rostlin a živočichů jsou stejně významné pro zachování svých druhů v Krkonoších. Pro ptačí druhy je důležitým ukazatelem významu dotčené populace stabilita jejího zdejšího výskytu. Záměr v místě, kde ptáci hnízdí na dotčené lokalitě pravidelně, je proto hodnocen přísněji, než záměr v místě jejich ojedinělého výskytu. V Krkonoších bývají investičními záměry nejvíce dotčeny dva ptačí druhy - chřástal polní a tetřevka obecná. Proto Správa KRNAP definovala „jádrová území“ s dlouhodobě početným výskytem těchto ptačích druhů. Dostane-li se investiční záměr ve vymezených územích do blízkosti chřástala polního nebo tetřívka obecného, mohou investoři počítat s přísnějším hodnocením záměrů než mimo tato území. Trvalé záměry v blízkosti výskytu tetřívka obecného jsou hodnoceny obzvláště přísně, protože Krkonoše spolu s Krušnými horami hrají pro zachování tohoto druhu v České republice klíčovou roli.

Hodnotí-li se záměry v místech ojedinělého výskytu ptačích druhů shovívavěji, je tomu v případě zvonku českého právě naopak - geograficky izolované a málo početné populace hodnotíme nejvýše. Na rozdíl od přelétavých ptáků je totiž každý takový výskyt zvonku výsledkem dlouhodobého procesu šíření z krkonošských hřbetů a výsadek na konkrétní luční enklávě se nemusí dlouhou dobu opakovat. Navíc, každá izolovaná populace zvonku českého může být dalším zdrojem šíření do okolí a jejím zničením tak můžeme bez nadsázky ovlivnit rozšíření zvonku českého na krajinné úrovni. Stupeň izolace jeho jednotlivých lokalit lze jen obtížně formálně definovat. Proto hodnotíme vliv záměrů na populace zvonku nacházející se mimo centra jeho výskytu (tj. mimo horských hřebenů a údolí Úpy v širším okolí Pece pod Sněžkou) individuálně.

Při hodnocení jsou dále zvažovány i vyhlídky dotčené populace. Někdy můžeme totiž narazit na zvonek český i na takových místech, jako je halda hlíny nebo spára ve zdi. Z dlouhodobého hlediska jde o lokality se špatnými ochrannými vyhlídkami a záměry na těchto místech posuzujeme mírněji než záměry zmenšující populaci zvonku například ve druhově bohatých smilkových porostech, tj. v jeho tradičním útočišti.

A konečně jako poslední kritérium zde zmiňme početnost ovlivněné populace ve srovnání s početností zvonku českého v okolí. Čím větší počet rostlin předložený záměr ovlivňuje a čím menší je zároveň zastoupení zvonku českého v okolí, tím přísněji je záměr posuzován.

Jak to zjistit?

- Jádrová území chráněná polního a tetřívka obecného jsou vyznačena na [Mapovém serveru Správy KRNAP](#).
- Informace o významu dotčené lokality zvonku českého zjistíte u odborných pracovníků Správy KRNAP (jharcarik@knap.cz, sbrezina@knap.cz, vhorakova@knap.cz), nebo u nezávislých odborníků.

Otázky k plánovanému záměru

VIII. Jaké změny naturových stanovišť či druhů jsou s realizací záměru spojeny?

Maloplošné dočasné 😊

Velkoplošné nevratné ☹️

Intenzitu změn způsobenou různými záměry nelze jednoduše porovnávat. Změny způsobené výstavbou domu na zelené louce jsou zcela jiného typu než změny způsobené jejím umělým zasněžováním. Důležitými kritérii pro posuzování jednotlivých záměrů je plocha ovlivněného stanoviště (či počet ovlivněných jedinců v případě živočichů a rostlin), typ a intenzita způsobených změn, zda jde o jednorázové či opakované narušení a jaké jsou možnosti návratu dotčeného stanoviště nebo druhu v případě realizace záměru do původního stavu. Nesmíme též zapomenout na nepřímé vlivy záměru zmíněné v následujícím bodu IX.

U stavebních projektů (nejčastěji domy a dopravní komunikace) je nejdůležitějším kritériem plocha dotčeného stanoviště, protože o intenzitě způsobených změn netřeba uvažovat (jedná se o nevratnou ztrátu). Ztráta stanoviště je často větší než půdorys navrhovaného domu; např. „anglické“ trávníky v okolí nových domů nemají již s původním naturovým stanovištěm nic společného. Zvážit však musíme i hodnotu stanoviště jako útočiště pro naturové druhy rostlin a živočichů a dále intenzitu vyrušování naturových ptačích druhů.

Pro chrástala polního může například realizace stavebního záměru znamenat nejen nevratnou ztrátu stanoviště, ale také intenzivní vyrušování během hrubých stavebních prací a/nebo během vlastního provozování stavby, či nepřímé vlivy zmíněné v následující kapitole.

Zemní práce (např. pokládání kanalizace nebo energetických přípojek) mohou být na první pohled stejně drastickým zásahem do naturového stanoviště jako výstavba objektů. Dlouhodobé vyhlídky narušených stanovišť jsou však většinou dobré při citlivém provedení prací dle podmínek Správy KRNP. Výjimkou jsou málo produktivní a druhově velice pestré porosty, jejichž návrat k výchozímu stavu může trvat delší dobu (viz bod IV).

Umělé zasněžování se po jedné sezóně projevuje na zasněžované vegetaci v malé míře. Na druhou stranu se ale jedná o vliv velkoplošný s dlouhodobě negativními vyhlídkami zasněžovaného stanoviště v důsledku každoročního opakování. Díky pozdější době tání a větší koncentraci živin v umělém sněhu může umělé zasněžování zvyšovat podíl na živiny náročných a sněhomilných rostlinných druhů, které mění původní druhové složení dotčeného stanoviště. Nesmíme však zapomenout také na zemní práce spojené s kladením rozvodů, vliv odběru vody na naturový druh vranky obecnou nebo možný vliv hluku a osvětlení zasněžovacích děl na netažné naturové druhy ptáků. V případě odběrů vody pro umělé zasněžování je ještě důležitý i celkový objem odebrané vody nebo spíše celková doba, po kterou čerpání vody o tomto objemu potrvá.

Častým záměrem v Krkonoších je výstavba malých vodních elektráren (MVE), které ovlivňují životní prostředí vranky obecné v důsledku odběrů vody. Míra ovlivnění stoupá s velikostí aktuálního odběru vody v porovnání s běžným průtokem v nejbližším sledovaném průtočném profilu. Důležitým ukazatelem však je i porovnání odběrů vody s minimálním historicky zaznamenaným průtokem v dotčeném ročním období – tj. v zimě v případě zasněžování a v ostatních měsících v případě MVE. Právě v takových obdobích s malým množstvím vody v tocích se vliv odběru vody o požadované intenzitě projevuje nejvíce. U MVE pak ještě míra vlivu na vranku obecnou souvisí s délkou toku ovlivněnou odběrem vody, tj. délkou úseku mezi vzedmutím hladiny v nadjezí a vypouštěním vody zpátky do koryta toku, a počtem vodních děl pro zasněžování v okolí (kumulace různých odběrů). Samostatným tématem je vliv jezů jako bariér pro zpětný návrat ryb do míst, kde byla rybí obsádka z různých důvodů poškozena či dokonce vyhubena (viz také kap. IX).

Jak to zjistit?

- Z předchozích informací je Vám již nejspíše zřejmé, že velikost záměru a intenzitu jím způsobených změn nelze hodnotit bez zřetele k přírodní hodnotě, která je jím ohrožena. Proto v [jiné části webových stránek Správy KRNP](#) uvádíme příklady hodnocení nejčastějších typů záměrů na nejčastěji dotčené hodnoty soustavy Natura 2000 v Krkonoších.
- Upozorňujeme též na možnost konzultačního stanoviska k zamýšleným záměrům ze strany Správy KRNP (hslavickova@krap.cz) či možnost konzultace s nezávislými odborníky (kontakty viz zde).

IX. Jsou s realizací záměru spojeny i nepřímé vlivy na okolní předměty ochrany soustavy Natura 2000?

Ne 😊

Ano ☹️

Nejčastějším nepřímým vlivem záměrů v Krkonoších je vliv na naturové ptačí druhy. Například výstavba hotelu či lanovky nemusí mít na ptačí druhy významný přímý vliv v průběhu výstavby, ale jejich dlouhodobý provoz zvýší počet lidí v území a tím i frekvenci a intenzitu vyrušování dotčených druhů. Zdrojem ruchů však nemusí být jen pohyb či hlasy lidí, ale i pobíhající psi nebo projíždějící automobily.

Další záměry s nepřímým vlivem jsou spojeny se sjezdovým lyžováním. Založení sjezdovky v lesním porostu může postihnout naturové ptačí druhy v důsledku fragmentace nebo přímo úbytku jimi obývaného prostředí a může být rovněž spojeno s úbytkem lesních naturových stanovišť. Umělé zasněžování sjezdovek na lučních stanovištích zase může mít těžko předvídatelný důsledek na výskyt chřástala polního. Způsobuje totiž pozdější tání sněhu a zpožděný vývoj vegetace, malá výška porostu v době přiletu pak může chřástaly odradit od obsazení takové lokality.

Jak to zjistit?

- Nepřímé vlivy mohou ovlivnit naturové hodnocení zejména u velkých záměrů jako je výstavba hotelu, rekreačního areálu či sjezdovky. I zde je však nejvhodnějším způsobem pro zjištění stavu věci konzultace s odborníky, ať už jsou to pracovníci Správy KRNP nebo nezávislé autorizované osoby (kontakty viz výše).

Otázka na ostatní záměry v okolí

X. Jak velká rozloha naturového stanoviště / jaký počet jedinců naturových druhů rostlin či živočichů byl již v okolí předloženého záměru ovlivněn?

Nepatrná 😊

Velká ☹️

Často se setkáváme se situací, kdy jeden záměr sám o sobě ničemu zvláště neškodí, jejich větší množství ale může mít ničující efekt. Nejkritičtější je situace na krkonošských loukách. Roubenka, vila nebo penzion, každý z těchto objektů sám o sobě zabere nejvýše setiny procent z celkové rozlohy luk v Krkonoších, a tak často neospravedlňuje vyjádření „nelze vyloučit významný vliv“. Problémy začínají, až když se zábory způsobené jednotlivými stavbami začnou sčítat.

Správa KRNP se velkoplošnému záboru lučních záborů snaží čelit pomocí upravené verze „Koncepte limitů celkového úbytku lučních stanovišť v EVL Krkonoše“. Zjednodušeně řečeno, jde o stanovení maximální plochy lučních stanovišť, která může být „ukrojena“ veškerou krkonošskou zástavbou dohromady bez významně negativního dopadu na dotčený předmět ochrany. Dokud zástavba společně stanoveného limitu nedosáhne, Správa KRNP vliv jednotlivých maloplošných lučních záborů na EVL vylučuje. Zároveň úbytky lučních porostů v důsledku stavebních záborů eviduje. Jakmile dojde k překročení stanovené maximální plochy úbytků, vyjádření ke každému následnému projektu bude znít „významný

vliv realizace projektu na EVL nelze vyloučit“. Nutno však podotknout, že k překročení maximálních úbytků dojde s velkou pravděpodobností spíše při plánování četných záborů v rámci územního plánu, než při realizaci samostatných záměrů s maloplošnými jednotlivými zábory. Nejčastěji tak bude překročení maximálních úbytků následováno negativním vyjádřením Správy KRNP směrem k předkladatelům územních plánů a nikoliv směrem k předkladatelům jednotlivých záměrů. Nebo ještě jinak, pokud je Váš záměr zakreslený v územním plánu (nebo v jeho změně), který prošel hodnocením SEA a byl zároveň schválen po roce 2004 (datum začlenění Krkonoš do soustavy Natura 2000), s kumulativními vlivy, zábory a limity si nemusíte lámat hlavu (viz i bod I této metodiky).

Nepředpokládáme, že k vyčerpání plochy pro veškerou zástavbu na krkonošských loukách dojde naráz v jeden jediný den. Krkonošské mezofilní louky, tedy louky, na něž je od investorů vyvíjen největší tlak, jsme totiž rozdělili do šesti kategorií podle typu a aktuální kvality lučního stanoviště. Zábory luk v každé kategorii se počítají odděleně a louky v každé kategorii také mají svůj samostatný limit maximálního úbytku. Zábor rodinným domem a jeho zázemím je stanoven paušálně na 0,15 ha (počítá se nejen zastavěná plocha, ale i plocha staveniště a plocha ovlivněná změnou obhospodařování v okolí objektu). Pokud je rozloha příslušné pozemkové parcely se záměrem menší než 0,15 ha, je zábor definován rozlohou této pozemkové parcely.

Úbytky se počítají odděleně v každém z 29 administrativních území krkonošských obcí. Důvodem tohoto řešení je snaha zachovat luční porosty v jejich maximální vnitřní rozmanitosti a celistvosti v souladu s výše zmíněnými cíli ochrany soustavy Natura 2000, jak jsou zmíněny ve Směrnici. V Krkonoších jsou totiž jednotlivé typy luk rozšířeny nerovnoměrně až lokálně. Například podle Krahulce a kol. (1996) mohou být jednotlivé luční subasociace rozšířeny pouze na jedné až několika lokalitách, nebo v širším okolí jedné až několika krkonošských obcí. Pokud chceme tyto vzácné luční typy ochránit, pak limity pro výstavbu musí být stanoveny pro podobné prostorové rozlišení, na jakém se luční porosty mění.

Je nutno též podotknout, že dělení EVL Krkonoše do administrativních území obcí dobře koresponduje s přirozeným a funkčním dělením zdejších lučních celků. Podstatnou část rozlohy luk v Krkonoších totiž nalezneme nahlučenou na svazích údolí v okolí center obcí, vzájemně oddělených lesy či tvarem reliéfu ve shodě s dělením jednotlivých administrativních území obcí. Je pravděpodobné, že uvnitř takto oddělených lučních celků dochází ke snazší komunikaci jednotlivých luk prostřednictvím diaspor (semen) než mezi celky oddělenými lesem. Luční porosty uvnitř jednotlivých administrativních území netvoří tedy pouze formálně, ale do značné míry i funkčně vymezené celky.

Administrativní území obcí byly jako základní jednotky pro počítání úbytků zvoleny také z důvodu praktické výhodnosti. Každá samosprávná obec má možnost dlouhodobě hospodařit s povolenými zábory nezávisle na jiných obcích. Nestane se, že budou zvýhodněny ty obce, které vyčerpají „povolený příděl“ lučních záborů jako první, jak by tomu bylo v případě, kdybychom úbytky počítali dohromady pro celé Krkonoše. Rovněž hodnocení kumulativních úbytků lučních stanovišť pro územní plány obcí v rámci SEA je tímto způsobem podstatně uchopitelnější a snazší.

Podstatným důvodem pro počítání úbytků v administrativních územích jednotlivých obcí je též možnost provázání předložené metodiky se způsobem hodnocení kumulativních vlivů osobami autorizovanými k posouzení záměrů v procesu EIA/SEA. Počítání úbytků po administrativních územích obcí je totiž obecně užívaným přístupem hodnocení kumulativních vlivů v rámci EIA v Krkonoších a jeho užívání vychází z metodického pokynu MŽP (2011). Použití jiného způsobu pro počítání úbytků v rámci vyjadřování Správy KRNP by tak s sebou neslo závažné procesní i logické obtíže.

Hodnoty limitů v této koncepci respektují obecné doporučení metodiky MŽP (MŽP 2006), podle kterého jsou zábery jednotek procent z celkové rozlohy stanovišť dostatečným důvodem ke stanovení významně negativního vlivu posuzovaného záměru. Toto nastavení je v souladu se zahraničními zkušenostmi (Lambrecht a Trautner 2007), kde se však častěji používá hranice 1 % nebo dokonce i nižší. V Krkonoších byla zohledněna specifická situace, kdy nátlak na zástavbu je vysoký. V době od vyhlášení EVL do doby vytvoření koncepce již k řadě záborů došlo a limity musely být této skutečnosti přizpůsobeny.

Kumulativní vlivy zásahů do populací zvonku českého jsou řešeny na úrovni jednotlivých lučních enkláv - na jakékoliv enklávě nesmí být všemi investičními záměry dohromady zasaženo více než 10 % z celkového počtu jedinců. Správa KRNAP jednotlivé zásahy eviduje, zatím je počet zasažených jedinců na všech enklávách relativně nízký.

Jak to zjistit?

- Východiska a zásady pro formulování koncepce hodnocení kumulativních záborů lučních stanovišť naleznete [zde](#).
- Tabulku s rozlohou lučních stanovišť naleznete [zde](#).
- Tabulka s hodnocením dosavadních záměrů i s rozlohou lučních stanovišť, která zbývají k dosažení limitu, je [zde](#).
- V případě nejasností se obraťte na pracovníky Správy KRNAP (sbrezina@knap.cz).

C. Speciální část: Klíč k naturovému hodnocení záměrů na území

3. zóny KRNAP a jeho ochranného pásma

A. Výstavba (ubytovací objekty a podobné záměry, při jejichž realizaci dochází k trvalému a nevratnému ovlivnění dotčených přírodních hodnot)

- 1) a) stavební záměr je umístěn v „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“^I (římské číslice dále v textu odkazují na příslušné otázky v kap. B. Obecná část) (tj. ve vyznačených částech intravilánu větších krkonošských obcí).....**lze vyloučit významný vliv**
b) stavební záměr je umístěn vně „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“.....**jde na bod 2**
- 2) a) stavební záměr není schválený v územním plánu, který prošel naturovým hodnocením^I.....**3**
b) stavební záměr je schválený v územním plánu, který prošel naturovým hodnocením^I.....**5**
- 3) a) stavební záměr není umístěn v přírodním stanovišti soustavy Natura 2000, které je předmětem ochrany v EVL Krkonoše^{II} (dále jen naturovém stanovišti)**4**
b) stavební záměr je umístěn v jakémkoliv lesním naturovém stanovišti**nelze vyloučit významný vliv**
c) stavební záměr je umístěn v jiném naturovém stanovišti.....**6**
- 4) a) stavební záměr není umístěn v místě výskytu živočišného nebo rostlinného druhu, který je předmětem ochrany v EVL Krkonoše nebo PO Krkonoše^{VI} (dále jen naturového živočicha nebo rostliny).....**5**
b) stavební záměr je umístěn v místě výskytu naturového živočicha nebo rostliny.....**13**
- 5) a) stavební záměr počítá s dlouhodobým navýšením ubytovací či přepravní kapacity^{IX} o desítky lidí v blízkém okolí naturových druhů živočichů, rostlin nebo stanovišť**nelze vyloučit významný vliv**
b) stavební záměr má jiný významný nepřímý vliv^{IX} na okolní naturové živočichy, rostliny nebo stanoviště.....**nelze vyloučit významný vliv**
c) stavební záměr nemá významné nepřímé vlivy.....**lze vyloučit významný vliv**
- 6) a) stavební záměr spolu se všemi ostatními záměry v dotčeném administrativním území obce překročil limitní hodnotu stanovenou v upravené verzi „Koncepce limitů celkového úbytku lučních stanovišť v EVL Krkonoše^{Xc}“ (dále jen Koncepce)**nelze vyloučit významný vliv**
b) stavební záměr spolu se všemi ostatními záměry v dotčeném administrativním území obce nepřekročil limitní hodnotu stanovenou v Koncepci.....**7**
- 7) a) stavební záměr je umístěn v „druhově bohatých smilkových loukách“ – prioritním naturovém stanovišti^{III}.....**8**
b) stavební záměr je umístěn v jiných typech luční vegetace.....**11**
- 8) a) aktuální kvalita dotčeného stanoviště je výborná^{VII} (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/A, A/B, B/A, B/B nebo C/A) a nebo se na lokalitě vyskytuje naturový živočich či rostlina.....**nelze vyloučit významný vliv**
b) aktuální kvalita dotčeného stanoviště průměrná a nižší^{VII} (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/C, B/C, C/B, D/A, D/B nebo D/C) a na lokalitě se nenacházejí žádné naturové druhy rostlin nebo živočichů**9**
- 9) a) stavební záměr je velkoplošný^{VIII} (půdorys 400 m² a větší)**nelze vyloučit významný vliv**
b) stavební záměr maloplošný^{VIII} (půdorys menší než 400 m²).....**10**
- 10) a) stavební záměr je umístěn na lokalitě zvonku českého^{VI} nebo na lokalitě stabilního a hojného výskytu naturového ptačího druhu^{VII}.....**nelze vyloučit významný vliv**

- b) stavební záměr není umístěn na výše uvedených lokalitách.....5
- 11) a) aktuální kvalita dotčeného stanoviště je výborná a zároveň se na lokalitě vyskytuje alespoň jeden druh naturového živočicha či rostliny^V.....nelze vyloučit významný vliv
 b) aktuální kvalita dotčeného stanoviště je špatná a zároveň a zároveň se na lokalitě nevyskytuje žádný naturový živočich či rostlina.....5
 c) lokalita s jinými charakteristikami.....12
- 12) a) stavební záměr je velkoplošný a je umístěn na stanovišti s výbornou kvalitou nebo na lokalitě naturového živočicha či rostliny.....nelze vyloučit významný vliv
 b) stavební záměr je maloplošný a je umístěn na lokalitě naturového živočicha či rostliny13
 c) stavební záměr je maloplošný a není umístěn na lokalitě naturového živočicha či rostliny.....5
- 13) a) stavební záměr je umístěn na lokalitě zvonku českého^{VI}.....14
 b) stavební záměr je umístěn na lokalitě některého z ptačích naturových druhů^{VI}.....15
- 14) a) stavební záměr ovlivní jedince mimo centra jeho výskytu (tj. mimo krkonošské hřebeny a širší okolí Pece pod Sněžkou)^{VII}.....vliv se bude posuzovat individuálně
 b) stavební záměr ovlivní společně se všemi předchozími záměry na enklávě v centru výskytu více než 10 % jedinců zvonku českého^X..... nelze vyloučit významný vliv
 c) stavební záměr ovlivní sto a více jedinců na lokalitě, jejíž ochranná vyhlídka jsou špatné^{VII} (například druhotná stanoviště).....nelze vyloučit významný vliv
 d) stavební záměr ovlivní dvacet a více jedinců na lokalitě, jejíž ochranná vyhlídka jsou dobré^{VII} (například pravidelně sečené louky).....nelze vyloučit významný vliv
 e) stavební záměr jiných charakteristik.....5
- 15) a) stavební záměr na lokalitě stabilního a hojného výskytu naturového ptačího druhu^{VII} ...
nelze vyloučit významný vliv
 b) stavební záměr na lokalitě s jinými charakteristikami.....5

B. Zemní práce (energetické přípojky, kabelová vedení a podobné záměry s jednorázově silným, ale v dlouhodobém horizontu vratným ovlivněním dotčených přírodních hodnot)

- 1) a) zemní práce umístěné v „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem^I (římské číslice dále v textu odkazují na příslušné otázky v kap. B. Obecná část) (tj. ve vyznačených centrálních částech větších krkonošských obcí).....**lze vyloučit významný vliv**
 b) zemní práce umístěné vně „oblasti se sníženým přírodním a krajinářským potenciálem“..... **jdí na bod 2**
- 2) a) zemní práce nejsou schváleny v územním plánu, který prošel naturovým hodnocením^I.....3
 b) zemní práce jsou schváleny v územním plánu, který prošel naturovým hodnocením^I.....5
- 3) a) zemní práce nejsou umístěny v přírodním stanovišti soustavy Natura 2000, které je předmětem ochrany v EVL Krkonoše^{II} (dále jen naturovém stanovišti)4
 b) zemní práce jsou umístěny v naturovém stanovišti.....6
- 4) a) zemní práce nejsou umístěny v místě výskytu živočišného nebo rostlinného druhu, který je předmětem ochrany v EVL Krkonoše nebo PO Krkonoše^{VI} (dále jen naturového živočicha nebo rostliny).....5
 b) zemní práce jsou umístěny v místě výskytu naturového živočicha nebo rostliny.....10

- 5) a) provedení zemních prací bude mít významný nepřímý vliv na okolní naturové živočichy, rostliny nebo stanoviště^{IX}.....nelze vyloučit významný vliv
 b) zemní práce s nevýznamnými nepřímými vlivy.....lze vyloučit významný vliv
- 6) a) jedná se o zásah do lesního naturového stanoviště^{II}, který bude znamenat poškození či vykácení deseti a více stromů.....nelze vyloučit významný vliv
 b) jedná se o jiný typ zásahu.....7
- 7) a) jedná se o velkoplošné zemní práce^{VIII} (energetické přípojky nebo kanalizace propojující více objektů)..... 8
 b) jedná se o maloplošné zemní práce^{VIII} (např. přípojka k jednotlivému objektu v rámci jedné pozemkové parcely) 9
- 8) a) jde o zásah do prioritního naturového stanoviště^{III} s výbornou kvalitou^{IV} (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/A, A/B, B/A, B/B nebo C/A)nelze vyloučit významný vliv
 b) jde o zásah do naturového stanoviště s výbornou kvalitou a s takovými charakteristikami, které neumožňují rychlou regeneraci dotčeného porostu^{IV}.....nelze vyloučit významný vliv
 c) jde o zásah do naturového stanoviště s výbornou kvalitou, obklopeného stejným typem stanoviště s průměrnou a nižší kvalitou^X (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/C, B/C, C/B, D/A, D/B nebo D/C)nelze vyloučit významný vliv
 d) jde o zásah do naturového stanoviště s hojným výskytem zvonku českého^{V,VI}nelze vyloučit významný vliv
 e) jde o zásah jiného typu.....5
- 9) a) jde o zásah do prioritního naturového stanoviště s výbornou kvalitou a přítomností..... zvonku českého.....nelze vyloučit významný vliv
 b) jde o zásah do naturového stanoviště s výjimečnými vegetačními charakteristikami^{IV}nelze vyloučit významný vliv
 c) jde o zásah jiného typu.....5
- 10) a) zemní práce na lokalitě zvonku českého..... 11
 b) zemní práce umístěny na lokalitě některého z ptačích naturových druhů^{V,VI}5
- 11) a) zvonek český na dotčené lokalitě rozmístěn tak, že jeho jedincům se úpravou trasy zemních prací nelze vyhnout.....12
 b) zvonek český na dotčené lokalitě rozmístěn tak, že jeho jedincům se úpravou trasy zemních prací lze vyhnout.....5
- 12) a) zemní práce ovlivní jedince mimo centra jeho výskytu (tj. mimo krkonošské hřebeny a širší okolí Pece pod Sněžkou)^{VII}.....vliv se bude posuzovat individuálně
 b) zemní práce ovlivní společně se všemi předchozími záměry na enklávě v centru výskytu více než 10 % jedinců zvonku českého^X..... nelze vyloučit významný vliv
 c) zemní práce ovlivní sto a více jedinců na lokalitě, jejíž ochranná vyhlídka jsou špatné^{VII} (například druhotná stanoviště).....nelze vyloučit významný vliv
 d) zemní práce ovlivní dvacet a více jedinců na lokalitě, jejíž ochranná vyhlídka jsou dobré^{VII} (například pravidelně sečené louky).....nelze vyloučit významný vliv
 e) stavební záměr jiných charakteristik.....5

C. Zasněžování technickým sněhem (a podobné záměry s jednorázově mírným, ale v dlouhodobém horizontu významným ovlivněním dotčených přírodních hodnot)

- 1) a) voda pro zasněžování odebírána z místa aktuálně nebo potenciálně obývaného vrankou obecnou^{VI} (římské číslice dále v textu odkazují na příslušné otázky v kap. B. Obecná část)nelze vyloučit významný vliv

- b) voda pro zasněžování odebírána z jiného místa..... **jdí na bod 2**
- 2) a) zasněžování přírodního stanoviště soustavy Natura 2000, které je předmětem ochrany v EVL Krkonoše^{II} (dále jen naturového stanoviště)**5**
 b) zasněžování jiného stanoviště.....**3**
- 3) a) zasněžování v místě výskytu živočišného nebo rostlinného druhu, který je předmětem ochrany v EVL Krkonoše nebo PO Krkonoše^{V,VI} (dále jen naturového živočicha nebo rostliny).....**7**
 b) zasněžování není v místě výskytu naturového živočicha nebo rostliny**4**
- 4) a) zasněžování bude mít významný nepřímý vliv na naturové živočichy, rostliny nebo stanoviště^{IX}.....**nelze vyloučit významný vliv**
 b) zasněžování s nevýznamnými nepřímými vlivy.....**lze vyloučit významný vliv**
- 5) a) zasněžování prioritního naturového stanoviště^{III}.....**nelze vyloučit významný vliv**
 b) zasněžování jiného naturového stanoviště.....**6**
- 6) a) zasněžování naturového stanoviště s výbornou kvalitou^{IV} (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/A, A/B, B/A, B/B nebo C/A).....
nelze vyloučit významný vliv
 b) zasněžování naturového stanoviště s průměrnou a nižší kvalitou^{IV} (tj. reprezentativnost a zachovalost stanoviště má kombinaci hodnot A/C, B/C, C/B, D/A, D/B nebo D/C)**3**
- 7) a) zasněžování lokality s výskytem zvonku českého^{V,VI}.....**nelze vyloučit významný vliv**
 b) zasněžování v místě výskytu hnízdní populace chřástala polního^{V,VI,VII}.....**nelze vyloučit významný vliv**
 c) zasněžování v místě s okolním výskytem sýce rousného^{V,VI,VII}.....
nelze vyloučit významný vliv
 d) zasněžování lokality s jinými charakteristikami.....**4**

D. Umělé osvětlení (a podobné záměry se světelným a hlukovým znečištěním)

- 1) a) konstrukce osvětlovacího zařízení je budována v přírodním stanovišti soustavy Natura 2000, které je předmětem ochrany v EVL Krkonoše^{II} (dále jen naturového stanoviště), nebo na lokalitě s výskytem živočišného nebo rostlinného druhu, který je předmětem ochrany v EVL Krkonoše nebo PO Krkonoše^{V,VI} (dále jen naturového živočicha nebo rostliny)..... **posuzování podle odstavců A a B → v případě, že podle těchto odstavců lze vyloučit významný vliv****jdí na bod 2**
 b) konstrukce osvětlovacího zařízení není budována v naturovém stanoviště nebo na lokalitě s výskytem naturového živočicha či rostliny.....**2**
- 2) a) vlastní osvětlení je poblíž lokality naturového ptačího druhu a zároveň bude funkční v době výskytu tohoto druhu na lokalitě.....**nelze vyloučit významný vliv**
 b) osvětlení není poblíž takovéto lokality.....**3**
- 3) a) osvětlení bude mít významný nepřímý vliv na okolní naturové živočichy, rostliny nebo stanoviště^{IX} (římské číslice dále v textu odkazují na příslušné otázky v kap. B. Obecná část)
nelze vyloučit významný vliv
 b) osvětlení s menšími nepřímými vlivy.....**lze vyloučit významný vliv**

E. Výstavba MVE

- 1) a) MVE v místě aktuálního nebo potenciálního výskytu vranky obecné^{VI} (římské číslice dále v textu odkazují na příslušné otázky v kap. B. Obecná část)nelze vyloučit významný vliv
 b) MVE na jiném místě.....2
- 2) a) MVE v místě aktuálního lovného revíru čápa černého nebo vydry říční^{VI}nelze vyloučit významný vliv
 b) MVE na jiném místě.....lze vyloučit významný vliv

F. Sjezdové tratě

Jejich vliv na naturová stanoviště, rostliny a živočichy lze odvodit z vlivů jednotlivých záměrů popsaných v odstavcích A, B, C a D.

D. Upravená verze „Koncepce limitů celkového úbytku lučních stanovišť v Evropsky významné lokalitě Krkonoše“ (Autoři: Stanislav Březina, Jiří Flousek, Eva Chvojková, Josef Harčarik, Jan Vaněk, Pavel Bauer)

Pokud záměr způsobí takový zábor lučního stanoviště, který v součtu se všemi předchozími zábory v dotčeném administrativním území obce překročí limitní hodnotu stanovenou v Tabulce I, bude výsledek naturového hodnocení znít „nelze vyloučit významný vliv“. Výjimkou z tohoto pravidla mohou být případy, kdy absolutní celková rozloha dotčeného typu přírodního stanoviště v administrativním území obce je malá (jednotky hektarů). V takovém případě mohou být limity pro zábory lučních porostů individuálně navýšeny.

Tabulka I. Limity záboru pro stanoviště „Druhově bohaté smilkové louky na silikátových podložích v horských oblastech“ (6230) – prioritní předmět ochrany soustavy Natura 2000 v EVL Krkonoše a pro „Horské sečené louky“ (6520) a „Extenzivní sečené louky nížin a podůří“ (6510) – regulérní předměty ochrany soustavy Natura 2000 v EVL Krkonoše. Limity jsou vyjádřeny jako relativní čísla neboli procentuální podíly z celkové rozlohy lučních biotopů v jednotlivých administrativních územích krkonošských obcí. Jsou stanoveny odděleně pro úbytky každého ze tří nejrozšířenějších lučních stanovišť o kvalitě porostu I a II. Kvalita I je kombinace zachovalosti a reprezentativnosti A/A, A/B, B/A, B/B a A/C z mapování biotopů soustavy Natura 2000. Kvalita II jsou všechny ostatní kombinace. Limity jsou uvedeny samostatně pro zábor lučních stanovišť s kvalitou I a pak celkové limity záboru lučních stanovišť o kvalitě I i II (tj. průměrná hodnota limitů pro kvalitu I a II). Limit pro stanoviště s kvalitou I je zde myšlen jako potenciální hranice, které nemusí být reálně dosaženo v případě, že bude dříve dosaženo celkového limitu záboru pro stanoviště v kvalitě I a II.*

Stanoviště	6230*		6510		6520	
Kvalita	I	I + II	I	I + II	I	I + II
limit (%)	1	2	3	6	3	6

Postup při použití koncepce

Pracovníci Správy KRNAP evidují a sumarizují úbytky každého ze tří lučních typů přírodních stanovišť o dvou rozdílných kvalitách již od roku 2004, tj. od doby začlenění Krkonoš do soustavy Natura 2000. Za výchozí hodnotu se počítá rozloha luk ve výstupech 1. mapování biotopů soustavy Natura 2000, které bylo provedeno v letech 2000-2004 (AOPK ČR 2005). Zábor rodinným domem a jeho zázemím je stanoven paušálně na 0,15 ha. Pokud je rozloha příslušné pozemkové parcely se záměrem menší než 0,15 ha, je zábor definován rozlohou této pozemkové parcely. Dokud nebudou limity naplněny, je možné, aby v rámci stanoviska dle §45i byl vyloučen významný vliv na uvedené tři typy přírodních stanovišť. Překročí-li zábory stanovené limity, nelze vyloučit významný vliv záměru nebo územního plánu, kterým se limit přesahuje, na dotčené předměty ochrany EVL Krkonoše. Autorizovaná osoba, která bude záměr nebo ÚP dále posuzovat, by měla konstatovat významně negativní vliv. Pokud tak neučiní, měla by uvést pádné argumenty podporující její rozhodnutí.

Poděkování

Tento materiál byl vypracován na základě nesčetných diskusí s kolegy ze Správy KRNAP. Zejména děkuji za mnoho cenných připomínek Jiřímu Flouskovi a dále pak Josefu Harčarikovi, Věře Horákové a Janu Vaňkovi. Na přípravě části "D" tohoto materiálu se podílela také Eva Chvojková z neziskového sdružení Ametyst a Pavel Bauer ze společnosti EKOBAU. Za jejich mnohostrannou pomoc bych jim chtěl rovněž poděkovat.

Literatura

- Brodin N. (2006): A biodiversity audit of the north east. The North East Biodiversity forum, Harrogate Printing Ltd., UK.
- Flousek J. & Gramsz B. (1999): Atlas hnízdního rozšíření ptáků Krkonoš. Správa KRNAP, Vrchlabí.
- Hrňáková S. (2002): Faktory ovlivňující druhovou diverzitu krkonošských enkláv. Role „species-pool“ v určování druhové diverzity – srovnání více prostorových měřítek. Dipl. práce, PřF UK, Praha.
- Chvojková E. et al. (2011): Příručka k hodnocení významnosti vlivů na předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000. MŽP, Praha.
- Chytrý M. et al. (2007): Vegetace České republiky. Travinná a keříčková společenstva. Academia, Praha.
- Krahulec F. et al. (1996): Louky Krkonoš: rostlinná společenstva a jejich dynamika. Opera Corcontica 33: 3-250.
- Lambrecht H. & Trautner J. (2007): Fachinformationssystem und Fachkonventionen zur Bestimmung zur Erheblichkeit im Rahmen der der FFH – VP, Schlusstand Juni 2007. Hannover, Filderstadt.
- MŽP (2006): Postup posuzování vlivů koncepcí a záměrů na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí, roč. 4, částka 2, ze dne 10. 3. 2006.
- Štursa J. & Dvořák J. (2010): Atlas krkonošských rostlin. Karmášek, České Budějovice.